

Anna Junková

Vybraná slovesa smyslového vnímání ve španělštině a jejich české protějšky:

sémantická a kombinatorní analýza

(posudek vedoucího bakalářské práce)

Práce Anny Junkové je věnována tématu, které se na první pohled může jevit jako relativně nekomplikované: cílem je posoudit významové rozdíly, frekvenci a kombinatoriku párů prototypických sloves vidění (*ver, mirar*) a slyšení (*oír, escuchar*) v dnešní španělštině. Může se zdát, že jde vlastně spíše o praktický problém, o problém správného vnímání rozdílů mezi slovesy v praktickém užívání jazyka. Už druhý pohled ale ukazuje, že popis těchto rozdílů je daleko komplikovanější a vyžaduje, aby se při analýze vycházelo z ucelené sémantické klasifikace sloves. Jinými slovy, téma, které si autorka zvolila, není na bakalářské úrovni vůbec snadné.

Autorka si byla nutnosti stanovit si pro popis chování sloves obecný teoretický rámec vědoma, proto jsou úvodní kapitoly obecné povahy. Úvodní kapitola popisuje autorčinu metodologii a pracovní postup, následující kapitoly, které vycházejí z přečtené odborné literatury, nabízejí popis dvou důležitých aspektů problému. Druhá a třetí kapitola jsou věnovány stručnému nástínu psychologizujícího pohledu na věc: analyzovaná slovesa jsou popsána z hlediska kognitivní lingvistiky. Tento popis přináší základní kritérium, které bude autorka používat v celé práci, kritérium záměru (vidět/dívat se, slyšet/poslouchat). Čtvrtá kapitola vnáší dílčím způsobem pohled jiný, totiž pohled z hlediska obecné Vendlerovy sémantické typologie sloves.

Hlavní autorčin přínos nacházím v praktické části, jež i svým rozsahem převažuje na části teoretickou. Praktická část sestává z 6 případových korpusových studií, jež analogickým způsobem zkoumají stejnou problematiku u sloves vidění a u sloves slyšení. Případové studie 1 (slovesa slyšení) a 4 (slovesa vidění) analyzují konstrukci *sloveso + člen + substantivum* a u vybraných substantiv zkoumají, jaké české protějšky má příslušné sloveso (tj. např. jaké sloveso se objevuje v českých protějšcích konstrukcí *ver la tele* a *mirar la tele*). Data k těmto studiím poskytl paralelní korpus InterCorp. Případové studie 2 a 5 zkoumají, u kterých konstrukcí tohoto typu můžeme vzhledem k vysoké frekvenci uvažovat o tom, že směřují k vytvoření kolokace: přinášejí analýzu nejčastějších spojení tohoto typu v paralelním korpusu InterCorp a v rozsáhlém jednojazyčném korpusu Araneum Hispanicum Maius. Případové studie 3 a 6 mají stejné východisko, zabývají se ale jen těmi substantivy, která se vyskytují jako předmět jen u jednoho ze sloves v páru (tj. zkoumá se, zda rozdíl mezi významem sloves v páru nevede k tomu, že určitý předmět je kombinovatelný pouze s jedním z nich). Závěrečná kapitola stručně shrnuje výsledky práce.

Při hodnocení práce považuji za vhodné oddělit teoretickou a praktickou část. Jak vyplývá z toho, co bylo řečeno výše, u teoretické části nebyla autorka ve snadné situaci: její téma je vlastně lexikálně-sémantické, proto nemohla využít běžné gramatiky, jak tomu obvykle u lingvistických bakalářských prací bývá, a musela si vyhledat teoretické studie. Těch celkově není mnoho, ale především jsou obvykle zakotveny v některé obecnější teorii, proto bylo jejich zpracování na bakalářské úrovni velmi náročné. Zdá

se mi, že Anna Junková se s tímto úkolem vyrovnala vcelku dobře, její parafrázování těchto teorií je v zásadě správné, byť jen dílčí a bez lingvistického nadhledu, který přináší až další studium. Aplikace těchto teoretických modelů na případové studie je rovněž spíše jen dílčí, spočívá především v použití kritéria záměrnosti.

Hodnocení praktické části není snadné. Na jedné straně je potřeba ocenit velké množství práce, kterou autorka do analýz vložila. Její postup při získávání dat je správný, jejich export a kvantifikované představení také, jistým problémem je ale komentář a zobecnění dat. Zejména v případových studiích 2 a 5 autorka slovně porovnává výsledky ze dvou korpusů, což je vzhledem k objemu těchto dat poněkud zdlouhavé a nepřehledné. Důsledkem je, že se v tomto komentáři trochu ztrácí zobecňující závěr, který by jasně shrnul podstatné tendence v materiálu a ukázal by, co tyto tendence znamenají. Přitom data, která autorka shromáždila, toto zobecnění umožňují a jsou velmi zajímavá. Je to trochu škoda, zároveň ale opět připomínám, že i tak představuje shromáždění dat velké množství odvedené práce a že jejich zobecnění není na bakalářské úrovni snadné.

Za druhý problém práce považuji jistou formulační a jazykovou nevyváženost. Zdá se mi, že autorka v závěrečné fázi příprav práce nemohla věnovat stejnou péči všem částem textu, proto se např. v abstraktu a úvodu, ale i v jiných částech objevují formulační nepřesnosti, překlepy a jazykové neobratnosti (text má místy ráz hovorový, jak dosvědčuje např. použití slov jako *akorát*, s. 51).

Poznámky a náměty k obhajobě:

- Některé výsledky práce jsou docela překvapivé. Platí to např. o dvojici *mirar la tele a ver la tele*. Jak by autorka stručně shrnula význam a frekvenci užití těchto konstrukcí?
- Některé termíny v teoretické části jsou uváděny v anglické, resp. španělské verzi. Mohla by se autorka pokusit o vhodný překlad do češtiny?
- Jaké možnosti dalšího výzkumu problematiky autorka vidí?

Celkově se domnívám, že autorka do textu vložila velké množství práce i úsilí a vytvořila zajímavý text, jako celek ale práce vykazuje jistou nevyváženost.

Práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *velmi dobře*.

V Praze dne 27. 5. 2022

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.